

Ethiopische kwekerijen slachtoffer stammenstrijd

'Wij zijn de dupe van een dieperliggende vete'

De ontevredenheid onder de Ethiopische bevolking groeit, protesten breiden zich uit en verbleken het imago van het Oost-Afrikaanse land als 'economisch succes'. Wat is er precies aan de hand in het voorheen zo stabiele land en waarom worden juist bloemenbedrijven aangevallen?

Eva de Vries

bloemisterij@hortipoint.nl

De stad Bahir Dar ligt in de regio Amhara op 1.700 m hoogte aan het Tana Meer. Sinds kort zijn er in de groene heuvels rondom Bahir Dar een aantal bloemenbedrijven gevestigd.

„Iedereen wilde eerst dichtbij Addis Ababa zitten vanwege het vliegveld,” vertelt Hayo Hamster, tuinder en voorzitter van de Ethiopia-Netherlands Business Association (ENLBA) in een café aan de rand van de hoofdstad. „Maar het werd steeds aantrekkelijker om juist naar Bahir Dar te gaan. De grond is er vruchtbaar, het meer zorgt voor de watertoevoer en de hoogte is uitstekend.”

Daarbij heeft de regering volgens Hamster geïnvesteerd in 8.000 ha met irrigatiekanalen, bedoeld voor kleine lokale boeren, en een koelinstallatie bij het vliegveld, zodat er ook vanuit Bahir Dar geëxporteerd kan gaan worden. „Zo konden de investeerders de lokale bevolking meenemen in de vaart der volkeren.”

Aanvallen in Bahir Dar

„Het zag er rooskleurig uit. Bahir Dar was nieuw en fris, en mensen waren enthousiast”, zegt Hamster. Het liep allemaal anders. „Rondom Addis rommelde het al langer, maar dit zag niemand aankomen.” Begin september werd een tiental bedrijven aangevallen door honderden demonstranten, vier daarvan waren bloemenbedrijven met een Nederlandse (mede)eigenaar. Het gaat om Esmeralda Farms, Tall Flowers en Arini Flowers. Twee bedrijven zijn volledig vernield. Een andere kwekerij was nog in de opbouwfase.

Volgens Hamster zijn voertuigen en containers in brand gestoken, verpakhal-

len, kassen en irrigatiepompen vernield en gewassen vernietigd door chemicaliën. Het is nog steeds onduidelijk wat er precies gebeurd is, omdat er weinig informatie naar buiten komt. De pers heeft geen vrij spel in Ethiopië en internet en het telefoonnetwerk worden regelmatig door de regering afgesloten.

„Het verhaal gaat dat een grote uit de hand gelopen protestmars de schade heeft aangericht”, vertelt Hamster. Hij weet zeker

'Veel mensen zien de bedrijven als de vrienden van de regering'

dat het geen mensen uit de buurt waren.

„De bedrijven hadden een goede band met hun burens. De woede is niet tegen ons gericht. Wij zijn de dupe geworden van een dieperliggende vete tussen de overheid en oppositiegroepen.”

Protesten breiden uit

De protesten begonnen eind vorig jaar in de Oromia regio en zijn sinds juli uitgebreid naar Amhara. De twee grootste etnische groepen, de Oromo en de Amharen, uiten hiermee hun ongenoegen tegenover de regering. Hun ontevredenheid komt grotendeels overeen, en door de handen ineen te slaan staan ze sterker.

De partij Ethiopian Peoples Revolutionary Democratic Front (EPRDF), bezit alle zetels in het parlement en bestaat voorna-

melijk uit Tigreanen, een groep die slechts zes procent van de bevolking uitmaakt. De demonstranten voelen zich onderdrukt en zeggen niet te profiteren van de economische groei.

Volgens een recent rapport van mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch, hebben de veiligheidstroepen met bruut geweld gereageerd op de veelal vreedzame protesten. Meer dan vijfhonderd mensen kwamen de afgelopen maanden om, duizenden zijn gewond geraakt en tienduizenden gearresteerd, waarvan er velen vastzitten op onbekende plekken zonder officiële aanklacht.

„Het is vreemd dat je hier zo weinig over hoort”, vindt Hamster, verwijzend naar de vele media-aandacht rondom de aanvallen op de bedrijven. „Het gaat wel om mensenlevens.”

Bloemenbedrijven de dupe

Er circuleren verschillende redenen waarom juist de bloemenbedrijven in Bahir Dar zijn aangevallen. Een veelgehoord argument gaat over landrechten.

„De overheid heeft land dat voorheen gebruikt werd door lokale boeren en herders beschikbaar gesteld aan buitenlandse investeerders. Vaak worden mensen niet of nauwelijks gecompenseerd en dat creëert onvrede onder de bevolking”, legt Fisseha Tekle, Ethiopië-onderzoeker bij Amnesty International, uit.

„Veel mensen zien de bedrijven als 'vrienden van de regering', immers hebben zij de kans gekregen om zich daar te vestigen. Op deze manier kunnen ze wraak nemen op de regering.” Hij benadrukt dat de precieze

Loui Hooyman, voormalig directeur van Esmeralda Farms Nederland, twee jaar terug onder een boom met Ethiopische medewerkers. Esmeralda Farms besloot na de verwoesting van de kwekerij te stoppen met activiteiten in Nederland en Ethiopië.

redenen nader onderzocht moeten worden.

Op de Nederlandse ambassade, zegt de pas aangetreden ambassadeur Bengt van Loosbroek dat de bedrijven waarschijnlijk werden aangevallen om internationale aandacht te vragen. Demonstranten voelen zich niet gehoord en willen graag internationale aandacht.

Compensatie boeren

Hamster uit zijn frustratie over de manier waarop de media te makkelijk de schuld in de schoenen van de investeerders schuiven. Hij zegt dat de aanvallen niets te maken hebben met het onrechtmatig verkrijgen van land, ook omdat je in Ethiopië geen land kan bezitten.

„Bovendien worden boeren netjes gecompenseerd. Het gaat om zeer vriendelijke bedragen, zodat ze ergens anders opnieuw kunnen beginnen.” Om te benadrukken dat de bedrijven echt hun best doen om een goede band te ontwikkelen met de lokale bevolking wijst hij op het Corporate Responsibility (CSR) beleid van veel kwekerijen. Van het verstrekken van schoon drinkwater tot toegang tot klinieken en van het sponsoren van scholen tot het bouwen van infrastructuur.

„We zijn hier niet alleen om geld te verdienen, we willen ook een steentje bijdragen

aan de ontwikkeling van dit land.” Ook Van Loosbroek benadrukt dat de Nederlandse bedrijven op goede voet staan met de bevolking.

Met harde hand

„Oppositiegroepen en 'anti-vredeselementen' uit binnen- en buitenland proberen de stabiliteit in Ethiopië te ontwrichten”, stelde premier Hailemariam Desalegn als reactie op de protesten. Hij beval zijn veiligheidstroepen om hard tegen de demonstranten op te treden.

De premier ontkent stellig dat het geweld van de veiligheidstroepen systematisch

'De rust is nog niet weergekeerd rond Bahir Dar'

is. Hij doet wat nodig is om de vrede te bewaken.

Van Loosbroek geeft aan dat hij bij Ethiopië de Nederlandse zorgen heeft overgebracht over de veiligheidssituatie. Verder heeft hij gevraagd om een betere bescherming van Nederlandse investeringen. De ambassade onderhoudt ook contact met de

getroffen bedrijven en andere ondernemers in Ethiopië.

Deuk in imago

Sinds de aanvallen van begin september is de rust nog niet teruggekeerd in Bahir Dar. Hamster verwacht dat de onrust nog wel even aanhoudt. „De oplossing moet komen van een dialoog tussen regering en oppositie, maar daar hebben wij geen invloed op.”

Investeerders maken de balans op, maar Esmeralda Farms is tot nu toe het enige bedrijf dat aangekondigd heeft te vertrekken. Volgens Hamster staan geplande uitbreidingen in het gebied on hold, zijn er voorlopig geen handelsmissies vanuit Nederland en zal de omzet dalen. „Het goede imago heeft een flinke deuk opgelopen. Dit is voor iedereen in het land een enorm verlies.”

Ook Van Loosbroek vindt de ontwikkelingen zorgwekkend. Hij hoopt dat de regering op de juiste knoppen kan drukken om de problemen op te lossen. Volgens hem staan er economische belangen op het spel. De agrarische sector is van cruciaal belang voor Ethiopië, dus de regering zal haar best doen om de situatie te verbeteren.

Hamster zegt dat de bedrijven zich niet willen bemoeien met politiek. „Ze willen zo snel mogelijk weer doen waarvoor ze hier gekomen zijn: bloemen telen.” <